

Bojové použití protitankových řízených střel

Podplukovník Bohuslav Havlíček

Masové použití moderních tanků především v prvních sledcích si vynucuje zavádět takové protitankové zbraně, které mají velkou pravděpodobnost zásahu, vynikají pohyblivostí na bojišti a probíjejí silně pancéřované cíle. Těmto požadavkům vyhovují protitankové řízené střely.

Protitankové řízené střely jsou určeny především k ničení tanků, obrněných transportérů a jiných pohyblivých silně pancéřovaných cílů nepřítele, dále k ničení silně odolných obranných zařízení nepřítele jako pevnůstek stálého opevnění, palebných úkrytů apod. V některých výjimečných případech můžeme protitankových řízených střel použít též k ničení nekryté živé síly nepřítele.

Všeobecně organizační struktura jednotek protitankových řízených střel může být obdobná jako protitankového dělostřelectva, to znamená, že protitankové řízené střely mohou být organizačně začleněny ve vševojskových útvech a jednotkách jako samostatné oddíly, baterie nebo čety.

Palebné možnosti těchto jednotek jsou dány množstvím odpalovacích zařízení která jsou u nich, počtem střel potřebných ke zničení jednoho tanku a množstvím střel připravených k okamžitému dalšímu odpálení bez doplňujícího nabíjení odpalovacího zařízení. Dále jsou ovlivňovány minimální a maximální dálkou střelby, pohyblivostí odpalovacího zařízení na bojišti při změně palebného postavení, možnosti manévru palbou do šířky beze změny palebného postavení a rychlosti odpálení další střely. Palebná možnost bude

též závislá na vycvičenosti osádky a na viditelnosti při střelbě.

Odpalovací zařízení protitankových řízených střel může být umístěno buď na automobilu nebo na obrněném transportéru anebo může být i přenosného typu.

K boji se jednotky protitankových řízených střel rozvíjejí do bojové sestavy, která musí zabezpečit:

- spolehlivé a rychlé splnění stanoveného úkolu;

- nepřetržitou součinnost s tanky, pěchotou s ostatními prostředky především s prostředky určenými pro boj s tanky nepřítele;

- možnost rychlého manévru v průběhu boje;

- nejvýhodnější využití terénu z hlediska palebných možností a jeho ochranných vlastností, především pro skryté rozmístění a co největší snížení účinků jaderných zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení, palby dělostřelectva a úderu letectva nepřítele.

Bojová sestava oddílu protitankových řízených střel se skládá z bojových sestav baterií a pozorovacích stanovišť oddílu.

Bojová sestava baterie (samostatné čety) protitankových řízených střel se skládá z palebných postavení, kde

jsou umístěna jednotlivá odpalovací zařízení a z pozorovacích stanovišť. V některých případech se zřizují i zvláštní řídicí stanoviště a u baterií vyzbrojených odpalovacími zařízeními, umístěnými na autech nebo na obrněných transportérech se zřizují ještě místa pro znovunabíjení odpalovacího zařízení.

Pozorovací stanoviště podle svého určení mohou být hlavní, pomocná a záložní. Pomocná stanoviště se rozmisťují buď jako předsunutá nebo boční. U jednotek protitankových řízených střel, které mají odpalovací zařízení na obrněných transportérech, bude zpravidla hlavní i předsunuté pozorovací stanoviště jako pohyblivé. K tomu se bude využívat speciálních automobilů nebo obrněných transportérů vybavených spojovacími a pozorovacími prostředky.

Nezávisle na druhu protitankových řízených střel a typu odpalovacího zařízení, vede se palba ze zvláštního řídicího stanoviště, které se umísťuje na vzdálenost do 100 m od odpalovacího zařízení. V daném případě může být zvláštní řídicí stanoviště současně využito jako pozorovací stanoviště.

Palebná postavení jednotek protitankových řízených střel mohou být hlavní, dočasná a záložní. Kromě toho u jednotek protitankových řízených střel s odpalovacími zařízeními na autech nebo na obrněných transportérech se mohou v některých případech připravovat v blízkosti jednotlivých palebných postavení vyčkávací postavení.

Vyčkávací postavení bude třeba budovat též u jednotek protitankových řízených střel, u kterých se střely na cíl navádějí pomocí rádia, jelikož u těchto střel se budují palebná postavení nekrytá.

Ve vyčkávacím postavení musí být odpalovací zařízení pečlivě skryto pro-

ti vzdušnému i pozemnímu pozorování nepřítele a podle možností musí zabezpečovat ochranu před účinky jaderných úderů nepřítele. Zůstává v něm až do obdržení signálu k zaujetí palebného postavení a ke střelbě.

Rozmístění odpalovacích zařízení v palebných postaveních baterií bude vždy záviset na konkrétní situaci. Obvykle bude baterie zaujímat bojovou sestavu po četách; četa může mít jednotlivá odpalovací zařízení rozvinutá v linii, úhlem vpřed nebo úhlem vzad. Při tom vzdálenosti mezi jednotlivými odpalovacími zařízeními mohou být do 500 m a mezi četami do 1 km. Do bojové sestavy v linii se bude četa rozmisťovat obvykle tehdy, bude-li plnit úkol v rámci baterie. Zaujímá-li četa bojovou sestavu samostatně, pak je výhodnější rozmístit jednotlivá odpalovací zařízení úhlem vpřed nebo úhlem vzad.

Velitel baterie (čety) protitankových řízených střel, řídí-li palbu v obrněném transportéru, zaujímá své stanoviště v prostoru palebného postavení nebo zaujímá vyvýšené místo nedaleko palebného postavení a pozoruje, jak cíle nepřítele, tak i účinky vlastních protitankových řízených střel. Při bojovém úkolu je povinen udržovat nepřetržité spojení s podřízenými jednotkami.

Vzhledem k posláni jednotek protitankových řízených střel je třeba vyvinout maximální úsilí k udržení jejich nepřetržité bojové schopnosti a zabezpečit v každém okamžiku potřebnou efektivnost jejich palby. K tomu je třeba:

1. Palebná postavení určovat, budovat a maskovat takovým způsobem, aby bylo zabezpečeno skryté rozmístění odpalovacích zařízení a znemožnění pozemní a podle možností i vzdušné pozorování nepřítele.

2. Každé palebné stanoviště musí

být vybíráno tak, aby zabezpečovalo při palbě využití maximální délky řízeného letu střely (to je od minimální do maximální délky účinné střelby).

3. U protitankových řízených střel, řízených rádiem je obtížná palba z úkrytu. Proto je třeba odpalovací zařízení rozmístovat v palebných postaveních ve větší hloubce sestavy vlastních vojsk, nebo tyto jednotky využívat především v protitankových zálohách.

4. Palebná stanoviště jednotlivých odpalovacích zařízení v četě nebo palebná postavení čet (baterií) je třeba určovat též s ohledem na vzájemnou palebnou podporu mezi sousedními odpalovacími zařízeními (četami, bateriemi).

To tedy znamená, že palebná postavení sousedních baterií, čet, by neměla být umístěna jedno od druhého na větší vzdálenost než je maximální délka řízeného letu střely (účinného dostřelu). Tuto zásadu je třeba dodržovat i při rozmístění odpalovacích zařízení v četě, zaujímá-li tato palebné postavení v samostatném prostoru bojového rozmístění. Při dodržení této zásady budou tanky nepřítel, které pronikly do prostoru palebného stanoviště jednoho z odpalovacích zařízení, v prostoru efektivní palby druhého odpalovacího zařízení, nebo sousední jednotky, která je může účinně ničit palbou.

5. Vzhledem k uvedeným požadavkům v bodě 4 je třeba vybírat palebná postavení pro každé odpalovací zařízení tak, aby byla dodržena vzájemná přímá viditelnost mezi nimi.

6. Při rozmístování jednotek protitankových řízených střel do palebných postavení se nesmí zapomínat na udržování těsné a vzájemné součinnosti s ostatními palebnými prostředky protitankové obrany i s doprovodným dělostřelectvem a tanky.

Každému odpalovacímu zařízení protitankových řízených střel se stanoví hlavní a vedlejší sektor střelby. V hlavním a vedlejším sektoru střelby se určují v terénu čáry minimální a maximální délky střelby a stanoví se rovněž orientační body pro určování cílů. Pro každé odpalovací zařízení protitankových řízených střel se zhotovuje náčrt plánované protitankové palby, na kterém se vyznačí i okopy pro střelbu z ručních protitankových granátometů nebo tarasnic a pancéřovek k přímé ochraně odpalovacích zařízení.

Před zaujetím bojové sestavy je povinností velitele jednotky protitankových řízených střel prohlédnout odpalovací zařízení a důkladně prověřit systém řízení a navedení střelby, technickou připravenost samohybné části odpalovacího zařízení a položení střel na jeho lístách.

Odpalovací zařízení zaujímají zpravidla palebná postavení nabitá a kromě toho vezou s sebou další zásobu střel.

Protitankové řízené střely přenosného typu mohou být uloženy na terénu v prostoru palebných postavení.

V průběhu boje se odpalovací zařízení nabíjejí v palebném postavení. Je-li palebné postavení protitankových řízených střel, umístěných na automobilech nebo obrněných transportérech, v dostřelu pěchotních zbraní nepřítel, pak se k novému nabití vyvádějí na speciálně k tomuto účelu určené místo. Toto místo se vybírá zpravidla ve skrytu za palebným postavením. Po nabití zaujímá odpalovací zařízení znovu palebné postavení.

K tomu, aby bylo plně zabezpečeno pozorování tanků nepřítel, pokud možno do maximální hloubky jeho sestavy, vyčleňují se na rozkaz velitele baterie (čety) na nebezpečných tankových směrech na výhodná místa pozorovatelé se signálními prostřed-

ky, kteří v noci mají současně za úkol osvětlovat útočící tanky. U jednotek protitankových řízených střel s odpalovacími zařízeními, umístěným na autech nebo obrněných transportérech, se mohou určovat pozorovatelé přímo z osádek. Tito pozorují z předsunutých pozorovacích stanovišť nebo z palebných postavení v blízkosti odpalovacích zařízení přímo z automobilu nebo z obrněného transportéru. Signály od pozorovatelů nebo z velitelského stanoviště velitele baterie, zdvojuje velitel čtyř rádiiem.

Cíle mezi odpalovací zařízení rozděluje velitel čtyř. Velitel baterie (čtyř) řídí palbu protitankových řízených střel rádiiem, signály i hlasem. Spojení se vševojskovým velitelem (náčelníkem) je udržováno rádiiem, telefonem nebo využitím spojek.

Při objevení se tanků nepřitele na signál „Tanky“, zaujímají obsluhy svá místa. Bylo-li odpalovací zařízení ve vyčkávacím postavení, pak zaujímá ihned palebné postavení a připravuje se k boji. Při řízení střelby ze zvláštního řídicího stanoviště zaujímá se i toto.

Střelba na tanky nepřitele se zahajuje na rozkaz velitele baterie, když dosáhly předem stanovené čáry, která vyznačuje maximální dálku střelby. Další střelbu potom řídí samostatně velitelé čet i odpalovacích zařízení až do doby, kdy tanky nepřitele dosáhnou čáry vyznačující minimální dálku střelby.

S příchodem tanků nepřitele na čáru minimální dálky střelby na rozkaz velitele baterie nebo čtyř, odpalovací zařízení zaujímají záložní palebné postavení, nebo přenášejí palbu do vzdlejšího sektoru palby na výhodné cíle podle dálky střelby. Tanky nepřitele, které jsou v hluchých prostorech, ničí sousední protitankové řízené střely, umístěné v hloubce nebo na boku,

nebo klasické protitankové prostředky.

Manévr palbou se provádí na rozkaz velitele.

Palebnou součinnost mezi jednotkami protitankových řízených střel, protitankovým dělostřelectvem, tanky a ostatními prostředky protitankovými organizuje vševojskový velitel a velitel dělostřelectva.

V útoku může být použito protitankových řízených střel jako protitankové zálohy, nebo mohou být přiděleny jako palebný doprovod tanků a pěchoty. Ničí tanky, obrněné transportéry a jiné pohyblivé cíle při odražení protiúderů a protiztečí nepřitele, dále jednotlivé železobetonové pevnůstky a pancéřované cíle, umístěné v obranném systému nepřitele.

Četa protitankových řízených střel se v útoku umísťuje za bojovou sestavu tanků přímé podpory pěchoty a plní úkol v součinnosti s nimi. Ničí protitankové řízené střely, umístěné na autech a obrněných transportérech a tanky nepřitele.

Ve střetném boji postupují protitankové řízené střely v pochodové bojové sestavě vševojskové jednotky. Mohou být včleněny do sestavy čelní, boční nebo zadní pochodové zástěhy. V tomto případě jsou začleňovány čety protitankových řízených střel jako celek.

Jinak mohou být rozmístěna bojová vozidla protitankových řízených střel jednotlivě v sestavě vševojskové jednotky. Sestava musí zabezpečovat rychlé a organizované rozvinování do bojové sestavy. Četa protitankových řízených střel postupuje zpravidla na čele proudu vševojskové jednotky. Při začlenění jednotek protitankových řízených střel do sestavy hlavních sil pluku (praporu), mohou být rozmístěny na hloubku celé pochodové sestavy.

Po zahájení boje vševojskovými

jednotkami, jednotky protitankových řízených střel zaujímají bojovou sestavu, ničí přicházející tanky nepřitele a zabezpečují rozvinování praporů. Do bojové sestavy se rozvinují z chodu na rozkaz velitele vševojskové jednotky.

Úkoly velitelů protitankových řízených střel stává vševojskový velitel ve formě krátkých bojových rozkazů nebo pomocí signálů.

V obraně budeme protitankové řízené střely používat zpravidla v oddílech jako protitankové zálohy. Baterie protitankových řízených střel může být přímo podřízena veliteli pluku s určením podporovat jeden z praporů pluku.

V obraně budou protitankové řízené střely ničit tanky a obrněné transportéry úderného uskupení nepřitele a podporovat protizteče vlastní pěchoty a tanků. Kromě toho mohou být použity k boji se vzdušnými výsadky nepřitele v době jejich vysazování a rovněž k obraně vodních překážek.

Jednotky protitankových řízených střel, jakožto velmi účinná zbraň proti tankům, budou na sebe přitahovat palbu nepřitele. Také střelba řízených střel je snadno zjistitelná. Proto kro-

mě častého manévru je třeba jednotky protitankových řízených střel rozmístovat mimo sestavu vlastních vojsk, především na bocích a stycích a zamezit tak zbytečným ztrátám živé síly a bojové techniky vlastních vojsk.

Baterie protitankových řízených střel, která je určena do sestavy protitankové zálohy, plní stejné úkoly, jaké jsou stanoveny bojovým řádem pro baterii protitankové dělostřelectva. Čáry pro rozvinutí protitankové zálohy se vybírají především na takových místech terénu, ze kterých je dobrá viditelnost a palebné možnosti na celou hloubku maximální délky střelby. Na každém nebezpečném tankovém směru je třeba určit několik čar rozvinutí. Baterie protitankových řízených střel se rozvíjí na předem připravených čarách rozvinutí a plní stejné úkoly stejným způsobem jako protitanková záloha dělostřelectva.

I když autor nevyčerpal celou problematiku bojového použití protitankových řízených střel, dotkl se hlavních otázek, které však vyžadují jak dalšího studia technických vlastností protitankových řízených střel, tak aplikace bojových řádů protitankovým dělostřelectvem. Rozpracování těchto problémů očekává redakce od příslušných techniků a velitelů.